

Міністерство освіти і науки України

Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Навчально-науковий інститут фінансів, економіки,
управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА: ДЕРЖАВА, РЕГІОН, ПІДПРИЄМСТВО

Матеріали X Міжнародної
науково-практичної конференції

13 травня 2026 р.

Полтава
2026

Література

1. Onyshchenko, S., Bilko, S., Yanko, A., Sivitska, S. (2023). Business Information Security. Lecture Notes in Civil Engineering Vol. 299. Cham: Springer, 769–778. doi: https://doi.org/10.1007/978-3-031-17385-1_65.
2. Глушко А.Д. Деретуляція бізнес-середовища в Україні в умовах воєнного стану. Економічна безпека: держава, регіон, підприємство: Матеріали Міжнародної науковопрактичної Інтернет-конференції, 29 вересня 2022 р. Полтава: НУПП, 2022. С. 24–27 (215 с.).
3. Стан та потреби малого і середнього підприємництва в Україні: аналітичний звіт. – Дія.Бізнес, 2024. URL: <https://business.diia.gov.ua/cases/analitika> (дата звернення: 24.04.2026).
4. Гайдук А. Б. Молодіжне підприємництво в Україні: стан, проблеми та перспективи розвитку в умовах війни // Економіка та суспільство. 2023. № 51. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2491> (дата звернення: 24.04.2026).
5. Мельник Т. Український бізнес в умовах війни: сучасний стан, проблеми та шляхи їх вирішення // Journal of Innovations and Sustainability. 2023. Vol. 7, No. 3. DOI: <https://doi.org/10.51599/is.2023.07.03.07> (дата звернення: 24.04.2026).

УДК 338.246.027:314151.3-054.72-045.24

Білько Станіслав Сергійович¹⁸,
доктор філософії, старший викладач
Расторгуєва Анюта Сергіївна,
студентка,

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ЕКОНОМІЧНІ ІНСТРУМЕНТИ СТИМУЛЮВАННЯ ЗВОТНОЇ МІГРАЦІЇ МОЛОДІ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

Сучасна міграційна криза, спричинена повномасштабним вторгненням росії в Україну, формує загрози для збереження трудового потенціалу країни. За даними ЦЕС (Центр економічної стратегії), станом на початок 2026 року закордоном перебуває близько 5,6 млн українських громадян, з яких щонайменше кожен п'ятий мігрант є представником молоді (громадяни віком від 14 до 35 років) [1]. Швидка інтеграція молоді у ринки праці інших країн збільшує ймовірність безповоротної втрати цих спеціалістів, провокуючи структурні дисбаланси на внутрішньому ринку праці та прискорене старіння нації. Саме тому задля запобігання поглибленню міграційної кризи, пріоритетним напрямом державної політики має стати впровадження економічних інструментів стимулювання повернення представників молоді, що виїхали за кордон.

Реалізація зазначеної мети передбачає використання таких економічних інструментів, як заохочення до повернення через фінансові програми підтримки та підвищення рівня заробітних плат, що залишається вирішальною умовою і послаблює фінансові бар'єри для повернення в Україну [2]. Важливо розуміти, що, запропонувавши молоді одноразову виплату за повернення, бажаного ефекту не настане. Згідно з дослідженнями ОЕСР (Організації економічного співробітництва та

---

¹⁸ Тези підготовлено в межах виконання НДР молодих учених «Інформаційна, економічна та правова безпека молоді в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення України», державний реєстраційний номер 0126U000633

розвитку) фінансові інструменти не формують намір повернутися, але вони здатні полегшити цей процес, якщо мігрант вже прийняв таке рішення [3].

Аналітичний підхід свідчить про те, що молоді мігранти повертатимуться у разі створення сприятливих економічних умов для відкриття бізнесу та можливості використання освіти чи досвіду, здобутого за кордоном. У зв'язку з цим обгрутованим є впровадження системи заходів на підтримку молодіжного підприємництва, зокрема грантів, для можливості розвитку ініціатив молоді, та державних програм кредитної підтримки для відкриття власного бізнесу або придбання нерухомості.

У контексті повоєнного відновлення показовим для України є досвід Грузії. Після збройних конфліктів, держава свого часу змістила фокус із соціальної допомоги на залучення до підприємницької діяльності [4]. Пріоритетним є надання грантової підтримки для відкриття власної справи, де, на відміну від прямої фінансової допомоги, грузинська модель передбачає закупівлю обладнання та інвентарю, забезпечуючи цільове використання коштів. Саме це дозволяє молодим фахівцям реалізувати свій досвід, отриманий за кордоном. Для подолання структурного безробіття держава фінансує курси професійного навчання для мігрантів, які повертаються, що сприяє прискоренню адаптації молоді до актуальних потреб місцевого ринку праці та підвищенню їхньої конкурентоспроможності. Задля посилення зв'язків з діаспорою Грузія впроваджує культурно-освітні проекти, які спрямовані на підтримку національної ідентичності молоді за кордоном [5].

В умовах безпекових криз та обмеженості бюджетних ресурсів особливої уваги заслуговує приклад Вірменії. У 2020 році урядом країни було започатковано програму реінтеграції молоді та висококваліфікованих фахівців з діаспори під назвою «iGorts». Цей інструмент передбачає цільове фінансування річних контрактів для громадян із закордонною освітою з метою їхнього працевлаштування в міністерствах та державних підприємствах країни. Така політика дозволяє одночасно забезпечити інтеграцію мігрантів через гарантоване робоче місце та здійснити передачу передового міжнародного досвіду в систему державного управління поствоєнної країни [6].

Політика Литви у цій сфері розглядає зворотну міграцію як інвестицію в людський капітал. Стратегія уряду Литви, замість прямих фінансових виплат (pay-to-go) полягає у спрямуванні коштів на створення інфраструктури для повернення молоді. Запуск програми «Create Lithuania» дав змогу економічно ефективно використовувати іноземні дипломи вдома. Розробка цифрової платформи «Я повертаюся до Литви» суттєво знизила витрати часу на пошук інформації щодо працевлаштування, оподаткування та вартості життя. Дієвість такої стратегії підтверджується статистично: у 2024 році кількість литовців, що повернулися майже в два рази перевищила кількість тих, хто виїхав [7].

Ще одним ілюстративним прикладом є Ірландія, влада якої розглядає мігрантів як стратегічний актив та інвестує в усунення економічних бар'єрів. Замість того щоб просто чекати повернення молоді, держава починає інвестувати у зв'язок з нею, поки та ще перебуває за кордоном. Для України це є важливим уроком: щоб молодь повернулася, з нею потрібно підтримувати зв'язок. Особливої уваги заслуговує програма «Global Ireland: Ireland's Diaspora Strategy 2020–2025», яка доводить, що ефективна політика повернення базується на попередніх інвестиціях у діаспору через програму підтримки емігрантів. Ключовим інструментом у цій моделі є фінансування програм з усуненням адміністративних бар'єрів, а також надання цільових грантів для відкриття власної справи після повернення. Такий підхід дозволяє перетворити «відтік мізків» на «циркуляцію мізків», коли молоді фахівці повертаються з новим капіталом та міжнародним досвідом [8].

Підсумовуючи, міжнародний досвід доводить, що успішна політика зворотної міграції вимагає переходу від пасивних виплат до активних економічних стимулів.

Стратегія України має поєднувати грантове стимулювання підприємництва, розбудову цифрової інфраструктури повернення та пряму інституційну інтеграцію фахівців. Поєднання цих інструментів дозволить ліквідувати структурні бар'єри та перетворити міграційну кризу на ресурс для професійної реалізованості.

Література

1. Центр економічної стратегії. Кожен сьомий юнак віком 18–22 виїхав за кордон. Як змінилася міграція українців за роки великої війни. 2024. URL: <https://share.google/Y3KwFiSWP9GCIRd4V> (дата звернення: 28.04.2026).
2. Онищенко С.В., Глушко А.Д. Регуляторні інструменти підтримки та відновлення національної економіки України. Академічна й університетська наука: результати та перспективи: XV Міжнародна науково-практична конференція, 02 грудня 2022 р. Полтава: НУПП, 2022. С. 43–45. URL: <http://reposit.nupp.edu.ua/handle/PoltNTU/11727>.
3. OECD. Sustainable Reintegration of Returning Migrants: A Better Return. Paris: OECD Publishing, 2020. URL: <https://share.google/UuhIKTxIwCg6VKjIJ> (дата звернення: 28.04.2026).
4. International Monetary Fund. Impact of Emigration On the Georgian Labor Market. Georgia: Selected Issues. IMF Country Report No. 25/217. Washington, D.C., 2025. URL: <https://www.elibrary.imf.org/view/journals/002/2025/217/article-A003-en.xml> (дата звернення: 28.04.2026).
5. International Organization for Migration. Return and Reintegration in Georgia. IOM Georgia. URL: <https://georgia.iom.int/return-and-reintegration> (дата звернення: 28.04.2026).
6. Office of the High Commissioner for Diaspora Affairs. iGorts: Fellowship program for diaspora armenians in the state institutions of the Republic of Armenia. Government of the Republic of Armenia. URL: <http://diaspora.gov.am/en/programs/25/fellowship> (дата звернення: 28.04.2026).
7. Стародуб А. Успішні міжнародні практики зворотної міграції громадян: рекомендації для України. Київ: Представництво Фонду Конрада Аденауера в Україні; Центр міжнародної безпеки, 2025. 18 с. URL: https://analytics.intsecurity.org/wp-content/uploads/2025/08/Starodub_Return-Migration_UKR.pdf (дата звернення: 28.04.2026).
8. Government of Ireland. Global Ireland: Ireland's Diaspora Strategy 2020-2025. Dublin, 2020. 19 р. URL: https://assets.ireland.ie/documents/Diaspora_Strategy_2020-2025.pdf (дата звернення: 28.04.2026).

УДК 338.246.8:316.776.23]-049.5-056.81”364”

Чигринець Вікторія Віталіївна,

студентка

Науковий керівник: Білько Станіслав Сергійович,

доктор філософії, старший викладач

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ЗАГРОЗИ ІНФОРМАЦІЙНІЙ ТА ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ МОЛОДІ В УМОВАХ КІБЕРВІЙНИ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА МЕТОДИ НЕЙТРАЛІЗАЦІЇ

Повномасштабне вторгнення росії та активна кібервійна кардинально змінили умови забезпечення інформаційної та економічної безпеки в Україні [1]. Молодь, будучи найбільш активним користувачем цифрових технологій, одночасно перебуває у стані підвищеної вразливості до кіберзагроз та економічної нестабільності внаслідок